

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Plenarhandling

SLUTLIG VERSION
A5-0043/2001

6 februari 2001

*****II**

ANDRABEHANDLINGS- REKOMMENDATION

om rådets gemensamma ståndpunkt inför antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället
(9512/1/2000 – C5-0520/2000 – 1997/0359(COD))

Utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden

Föredragande: Enrico Boselli

Teckenförklaring

- * Samrådsförfarandet
majoritet av de avgivna rösterna
- **I Samarbetsförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- **II Samarbetsförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- *** Samtyckesförfarandet
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter utom i de fall som avses i artiklarna 105, 107, 161 och 300 i EG-fördraget och artikel 7 i EU-fördraget
- ***I Medbeslutandeförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- ***II Medbeslutandeförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- ***III Medbeslutandeförfarandet (tredje behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna det gemensamma utkastet

(Angivet förfarande baseras på den rättsliga grund som kommissionen föreslagit.)

INNEHÅLL

	Sida
PROTOKOLLSIDA	4
FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNINGSRESOLUTION	5
MOTIVERING	14

PROTOKOLLSIDA

Vid plenarsammanträdet den 10 februari 1999 fastställde parlamentet sin ståndpunkt vid första behandlingen av ärendet, en behandling som avsåg kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (KOM(97) 628 - 1997/0359(COD)).

Vid plenarsammanträdet den 26 oktober 2000 tillkännagav talmannen att den gemensamma ståndpunkten hade mottagits och att denna hänvisats till utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden (9512/1/2000 - C5-0520/2000).

Vid utskottssammanträdet den 23 september 1999 hade utskottet utsett Enrico Boselli till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 8, 15, 24, 29 och 30 januari och 5 februari 2001 behandlade utskottet den gemensamma ståndpunkten och förslaget till andrabehandlingsrekommendation.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet förslaget till lagstiftningsresolution.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: Ana Palacio Vallelersundi (ordförande), Willi Rothley, Rainer Wieland och Ward Beysen (vice ordförande), Enrico Boselli (föredragande), Maria Berger, Charlotte Cederschiöld, Brian Crowley, Jean-Maurice Dehousse, Willy C.E.H. De Clercq, Raina A. Mercedes Echerer, Francesco Fiori (suppleant för Antonio Tajani i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), Janelly Fourtou, Geneviève Fraisse, Marie-Françoise Garaud, Evelyne Gebhardt, Robert Goodwill (suppleant för Bert Doorn i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), Gerhard Hager, Malcolm Harbour, Roger Helmer (suppleant för Kurt Lechner i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), The Lord Inglewood, Piia-Noora Kauppi (suppleant för Guido Viceconte i enlighet med artikel 153.2 i arbetsordningen), Klaus-Heiner Lehne, Neil MacCormick, Toine Manders, Luís Marinho, Sérgio Marques, Véronique Mathieu, Hans-Peter Mayer, Arlene McCarthy, Manuel Medina Ortega, Angelika Niebler, Ria G.H.C. Oomen-Ruijten, Imelda Mary Read, Astrid Thors, Gary Titley, Feleknas Uca, Diana Wallis, Joachim Wuermeling, Matti Wuori och Stefano Zappalà.

Andrabehandlingsrekommendationen ingavs den 6 februari 2001.

Fristen för att inge ändringsförslag till den gemensamma ståndpunkten kommer att anges i förslaget till föredragningslista för den sammanträdesperiod vid vilken andrabehandlingsrekommendationen skall behandlas.

FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNINGSRESOLUTION

Europaparlamentets lagstiftningsresolution om rådets gemensamma ståndpunkt inför antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (9512/1/2000 – C5-0520/2000 – 1997/0359(COD))

(Medbeslutandeförfarandet: andra behandlingen)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av rådets gemensamma ståndpunkt (9512/1/2000 – C5-0520/2000),
 - med beaktande av parlamentets ståndpunkt vid första behandlingen av ärendet ¹, en behandling som avsåg kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådet (KOM(97) 628 ²),
 - med beaktande av ändringarna i kommissionens förslag (KOM(1999) 250 ³),
 - med beaktande av artikel 251.2 i EG-fördraget,
 - med beaktande av artikel 80 i arbetsordningen,
 - med beaktande av andrabehandlingsrekommendationen från utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden (A5-0043/2001).
1. Parlamentet föreslår nedanstående ändringar i den gemensamma ståndpunkten,
 2. uppdrar åt talmannen att delge rådet och kommissionen parlamentets ståndpunkt.

¹ EGT C 150, 28.5.1999, s. 154 och s. 183.

² EGT C 108, 7.4.1998, s. 6.

³ EGT C 180, 25.6.1999, s. 6.

(Ändringsförslag 1)
Skäl 17

I synnerhet mot bakgrund av de krav som den digitala miljön medför är det nödvändigt att säkerställa att rättighetsförvaltande organisationer uppnår en **högre** grad av rationalisering och överblick i fråga om efterlevnaden av konkurrensreglerna.

I synnerhet mot bakgrund av de krav som den digitala miljön medför är det nödvändigt att säkerställa att rättighetsförvaltande organisationer uppnår en **hög** grad av rationalisering och överblick i fråga om efterlevnaden av konkurrensreglerna.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 2)
Skäl 39

39. När medlemsstaterna tillämpar undantaget eller inskränkningen för privatkopiering bör de vederbörligen beakta den tekniska och ekonomiska utvecklingen, särskilt i fråga om digital privatkopiering och ersättningssystem, när effektiva tekniska skyddsåtgärder finns att tillgå. **Sådana** undantag eller inskränkningar bör inte hindra användningen av tekniska åtgärder eller att de genomdrivs för att hindra kringgående.

39. När medlemsstaterna tillämpar undantaget eller inskränkningen för privatkopiering bör de vederbörligen beakta den tekniska och ekonomiska utvecklingen, särskilt i fråga om digital privatkopiering och ersättningssystem, när effektiva tekniska skyddsåtgärder finns att tillgå. **För de produkter som kommer i fråga för de tekniska åtgärder som nämns i artikel 6 bör inte något ersättningssystem tillämpas.** Undantag eller inskränkningar bör inte hindra användningen av tekniska åtgärder eller att de genomdrivs för att hindra kringgående **i enlighet med artikel 6.**

Motivering:

Konsumenten skall inte behöva betala några avgifter för inspelningsutrustning eller annan utrustning när tekniska åtgärder hindrar honom eller henne från att kunna utföra en privat kopiering eller möjliggör direkt betalning till rättsinnehavarna.

(Ändringsförslag 3)

Skäl 52a (nytt)

52a. Skyddet av tekniska åtgärder bör garantera en säker miljö för interaktiva tjänster som tillhandahålls på begäran på ett sådant sätt att allmänheten kan få tillgång till ett verk eller annat alster var och när den själv önskar. Då sådana tjänster omfattas av avtalsvillkor skall bestämmelserna i första och andra stycket i artikel 6.4 inte tillämpas. Andra former av icke-interaktiv online-användning skall däremot fortfarande omfattas av dessa bestämmelser.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 4)

Skäl 58

58. I synnerhet i den digitala miljön kan de tjänster som mellanhänder erbjuder i ökande grad utnyttjas av en tredje part för att göra intrång. I många fall är det dessa mellanhänder som har de största möjligheterna att sätta stopp för sådant intrång. Utan att andra tillgängliga sanktioner och möjligheter att vidta rättsliga åtgärder påverkas bör rättsinnehavare därför ha möjlighet att begära ett föreläggande mot en mellanhand **som i ett nät förmedlar en tredje mans** intrång i ett skyddat verk eller annat alster i ett nät. Denna möjlighet bör finnas tillgänglig även i sådana fall då de åtgärder som mellanhanden vidtar är undantagna enligt artikel 5. Villkoren och bestämmelserna för förelägganden av detta slag bör medlemsstaterna själva bestämma om i sin nationella lagstiftning.

58. I synnerhet i den digitala miljön kan de tjänster som mellanhänder erbjuder i ökande grad utnyttjas av en tredje part för att göra intrång. I många fall är det dessa mellanhänder som har de största möjligheterna att sätta stopp för sådant intrång. Utan att andra tillgängliga sanktioner och möjligheter att vidta rättsliga åtgärder påverkas bör rättsinnehavare därför ha möjlighet att begära ett föreläggande mot en mellanhand **vars tjänster används av tredje man för att göra** intrång i ett skyddat verk eller annat alster i ett nät. Denna möjlighet bör finnas tillgänglig även i sådana fall då de åtgärder som mellanhanden vidtar är undantagna enligt artikel 5. Villkoren och bestämmelserna för förelägganden av detta slag bör medlemsstaterna själva bestämma om i sin nationella lagstiftning. **Sådana förelägganden måste emellertid vara specifika, proportionella och genomförbara och får endast avse det intrång för vilket föreläggandet begärts, och de måste under alla omständigheter respektera principerna**

**om fri rörlighet för varor och tjänster,
liksom principen om yttrandefrihet.**

Motivering:

Genom ändringsförslaget stämmer skälet överens med den nämnda artikeln och direktivet om e-handel. Förelägganden som grundar sig på artikel 8.3 måste alltid vara specifika. Artikeln bör inte tolkas på ett sätt som möjliggör ett påbud om allmänna krav på övervakning och urval avseende tjänsteleverantörer för Internet och mellanhänder, eftersom detta står i strid med artikel 15 i direktivet om e-handel.

(Ändringsförslag 5
Artikel 5.2 b

b) För mångfaldigande på alla typer av medier utfört **för** en fysisk **persons privata** bruk och **i icke-kommersiellt syfte**, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation varvid hänsyn skall tas till huruvida de tekniska åtgärder som avses i artikel 6 har tillämpats på det berörda verket eller alstret eller inte.

b) För mångfaldigande på alla typer av medier utfört **av** en fysisk **person för privat** bruk och **där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt**, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation varvid hänsyn skall tas till huruvida de tekniska åtgärder som avses i artikel 6 har tillämpats på det berörda verket eller alstret eller inte.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 6)
Artikel 5.3 a

a) Användning uteslutande i illustrativt syfte inom undervisning eller vetenskaplig forskning, i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till det icke-kommersiella syfte som skall uppnås, förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges **när detta är möjligt**.

a) Användning uteslutande i illustrativt syfte inom undervisning eller vetenskaplig forskning, i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till det icke-kommersiella syfte som skall uppnås, förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges, **om inte detta visar sig vara omöjligt**.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 7)
Artikel 5.3 c

c) Mångfaldigande av pressen, överföring till allmänheten eller tillgängliggörande av publicerade artiklar om aktuella ekonomiska, politiska eller religiösa ämnen eller av verk eller andra liknande alster i radio- eller televisionssändningar om sådan användning inte är förenad med uttryckliga förbehåll och förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges, eller användning av verk eller andra alster i samband med nyhetsrapportering, i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till informationssyftet och förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges **när detta är möjligt**.

c) Mångfaldigande av pressen, överföring till allmänheten eller tillgängliggörande av publicerade artiklar om aktuella ekonomiska, politiska eller religiösa ämnen eller av verk eller andra liknande alster i radio- eller televisionssändningar om sådan användning inte är förenad med uttryckliga förbehåll och förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges, eller användning av verk eller andra alster i samband med nyhetsrapportering, i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till informationssyftet och förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges, **om inte detta visar sig vara omöjligt**.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 8)
Artikel 5.3 d

d) Citat för användning i t.ex. kritik och recensioner, förutsatt att de avser ett verk eller annat alster som redan lagligen gjorts tillgängligt för allmänheten, att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges **när detta är möjligt** och att användningen sker i enlighet med god sed samt i den utsträckning som krävs med hänsyn till det särskilda ändamålet.

d) Citat för användning i t.ex. kritik och recensioner, förutsatt att de avser ett verk eller annat alster som redan lagligen gjorts tillgängligt för allmänheten, att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges, **om inte detta visar sig vara omöjligt**, och att användningen sker i enlighet med god sed samt i den utsträckning som krävs med hänsyn till det särskilda ändamålet.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 9)
Artikel 5.3 f

f) Användning av politiska tal samt utdrag ur offentliga föreläsningar eller liknande verk eller alster i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till informationssyftet och förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges **när detta är möjligt**.

f) Användning av politiska tal samt utdrag ur offentliga föreläsningar eller liknande verk eller alster i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till informationssyftet och förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges, **förutom då detta visar sig vara omöjligt**.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 10)
Artikel 5.3 j

j) Användning i syfte att annonsera en offentlig utställning eller försäljning av konstnärliga verk, i den utsträckning som behövs för att främja evenemanget.

j) Användning i syfte att annonsera en offentlig utställning eller försäljning av konstnärliga verk, i den utsträckning som behövs för att främja evenemanget, **men all annan kommersiell användning är utesluten**.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 11)
Artikel 5.3 oa (ny)

oa) Innehav av radio- och televisionsföretagens nyttjanderätt och beviljande av denna nyttjanderätt till tredje man, genom – om så behövs – lämpliga rättsinstrument, exempelvis en strikt begränsad icke-frivillig licens eller presumtion, när det gäller egna arkivproduktioner eller arkivuppdagsproduktioner som beställts och där man haft egen upphovsrättslig kontroll, för användning i nya sändningar eller för tjänster som tillhandahålls på begäran; i detta sammanhang skall televisions- eller radioproducenten om så behövs lämna skälig ersättning till författarna, de utövande konstnärerna eller andra rättsinnehavare som bidragit till produktionen.

Motivering:

Ändringsförslaget utgör en förenklad form av ett ändringsförslag som parlamentet antagit redan vid första behandlingen. Man kan räkna med att avtalsöverenskommelser på detta område kommer att visa sig vara omöjliga eller otillräckliga. Europeiska radio- och televisionsföretag har emellertid omfattande arkiv över sin hittillsvarande radio- och tv-produktion, som sträcker sig ända tillbaka till de allra första sändningarna. Dessa arkiv utgör unika inspelningar av det politiska, sociala och kulturella livet i ett land. De bör därför göras tillgängliga för allmänheten med hjälp av de nya möjligheterna för audiovisuell kommunikation.

(Ändringsförslag 12)

Artikel 5 nytt stycke

Om en medlemsstat har för avsikt att införa nya system för att reglera den skäligen ersättningen, eller att ändra befintliga sådana system, skall medlemsstaten informera kommissionen om detta. Kommissionen skall undersöka om den avsedda åtgärden är förenlig med den inre marknaden och utfärda en rekommendation till medlemsstaten i fråga.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 13)

Artikel 6.4 andra stycket

Medlemsstaterna får även vidta sådana åtgärder när det gäller en person som har rätt att utnyttja ett undantag eller en inskränkning enligt artikel 5.2 b, om inte rättsinnehavarna redan möjliggjort mångfaldigande för privat bruk i den mån som behövs för att undantaget eller inskränkning i fråga skall kunna utnyttjas och i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.2 b och 5.5, utan att rättsinnehavarna hindras från att i enlighet med dessa bestämmelser vidta lämpliga åtgärder vad avser antalet exemplar vid mångfaldigandet.

Medlemsstaterna får även vidta sådana åtgärder när det gäller en person som har rätt att utnyttja ett undantag eller en inskränkning enligt artikel 5.2 b, om inte rättsinnehavarna redan möjliggjort mångfaldigande för privat bruk i den mån som behövs för att undantaget eller inskränkning i fråga skall kunna utnyttjas och i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.2 b och 5.5, utan att rättsinnehavarna hindras från att i enlighet med dessa bestämmelser vidta lämpliga åtgärder vad avser antalet exemplar vid mångfaldigandet.
En medlemsstat skall vidta åtgärder av detta slag om det krävs skälig ersättning för

kopian (artikel 5.2 b).

Motivering:

Om medlemsstaterna ålägger konsumenterna att betala en kopieringsavgift för utrustning eller elektroniska produkter (artikel 5.2 b) måste de också se till att konsumenterna verkligen kan göra dessa kopior. I annat fall betalar konsumenterna för kopior som de över huvud taget inte kan framställa på grund av det tekniska skyddsåtgärderna.

(Ändringsförslag 14)
Artikel 12.4

4. Kommittén skall ha följande uppgifter:

a) Att anordna samråd om alla frågor i samband med tillämpningen av detta direktiv.

b) Att underlätta informationsutbytet om den relevanta utvecklingen såväl i fråga om lagstiftning och rättspraxis som på det ekonomiska, sociala, kulturella och tekniska området.

c) Att fungera som ett forum för bedömning av den digitala marknaden för verk och andra alster, däribland även privatkopiering och användning av tekniska åtgärder.

4. Kommittén skall ha följande uppgifter:

a) Att anordna samråd om alla frågor i samband med tillämpningen av detta direktiv.

aa) Att undersöka direktivets följder för den inre marknaden och att uppmärksamma eventuella svårigheter.

b) Att underlätta informationsutbytet om den relevanta utvecklingen såväl i fråga om lagstiftning och rättspraxis som på det ekonomiska, sociala, kulturella och tekniska området.

c) Att fungera som ett forum för bedömning av den digitala marknaden för verk och andra alster, däribland även privatkopiering och användning av tekniska åtgärder.

Motivering:

Ingen motivering behövs.

(Ändringsförslag 15)
Artikel 13.1 fotnot

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den ...*. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den ...*. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

* *Två år* efter detta direktivs ikraftträdande.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

* *18 månader* efter detta direktivs ikraftträdande.

Motivering:

Om reglerna skall kunna anpassas till de tekniska förändringar som oundvikligen kommer att ske, är det viktigt att perioden för när direktivet måste börja tillämpas minskas från två år till 18 månader, enligt samma regler som för direktivet om elektronisk handel.

MOTIVERING

1. Kommissionen antog förslaget till direktiv ¹ den 10 december 1997 i enlighet med bestämmelserna i artikel 47.2, artikel 55 och artikel 95 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Den 21 januari 1998 överlämnades förslaget till Europaparlamentet. Den 10 februari 1999 antog parlamentet en lagstiftningsresolution med förslag till ändringar av kommissionens text ². Den 21 maj 1999 antog kommissionen ett ändrat förslag ³ där de ändringsförslag som röstats igenom vid första behandlingen till viss del fanns med. Den 28 september 2000 antog rådet texten till den gemensamma ståndpunkten ⁴, som sändes till Europaparlamentet den 26 oktober 2000.
2. Under den första behandlingen godkände Europaparlamentet 56 av de ingivna ändringsförslagen. I den gemensamma ståndpunkten finns 37 av dessa med, vissa i sin helhet, andra endast delvis, som till exempel ändringsförslagen om att införa den princip om rimlig kompensation som parlamentet föreslog och utarbetade vid sin första behandling.
3. Direktivets mål är att åstadkomma en inre marknad för upphovsrätt och närstående rättigheter, med särskild betoning på informationssamhällets produkter och tjänster (online-tjänster och support). Ett syfte med direktivet är även att det skall finnas en lagstiftningsram som kan möta alla nya tekniska utmaningar.
4. Direktivet är mycket viktigt för den del av upphovsrättens ställning inom informationssamhället som ännu inte är reglerad eller harmoniserad i Europa. Under ledning av WIPO (Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten) utarbetade det internationella samfundet 1996 två fördrag: ett om upphovsrätt och ett om tolkningar och framföranden samt fonogram. För att träda i kraft måste fördragen ratificeras av trettio länder. Europeiska unionen företräder egentligen 42 länder, eftersom unionen har ingått avtal med länderna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (Efta-länderna), länderna i Central- och Östeuropa och med andra länder som slutit associeringsavtal. Direktivet behövs verkligen, eftersom det utgör den rättsliga grund som är nödvändig för att Europeiska unionen och dess medlemsstater skall kunna ratificera fördragen.
5. Direktivet om upphovsrätt bör skydda det oskattbara europeiska kulturarvet eller de verk och alster som hör samman med det kreativa skapande där Europa har en stark tradition att försvara. Dessutom bör direktivet förse denna nyskapande miljö med informationssamhällets senaste digitala utveckling. I denna process kan och bör det europeiska innehållet dra nytta av informationssamhällets utveckling och avancerad teknik som WAP (*Wireless Application Protocol*) UMTS (*Universal Mobile Telephone System*), bredband, interaktiv television och den ökande konvergensen mellan digitala nät och satelliter, som utgör den nya gränsen för global distribution. Detta direktiv skall harmonisera lagstiftningsramen i Europa för upphovsrätten och närstående rättigheter, samtidigt som man upprätthåller den så ömtåliga balansen mellan de ofta olikartade intressen som råder, i likhet med vad som skedde i USA då *Digital Millennium Copyright Act* godkändes. Det är viktigt att betona att USA, som under sådana vändor godkänt dessa

¹ EGT C 108, 7.4.1998, s. 6.

² EGT C 150, 28.5.1999, s. 154, 183.

³ EGT C 180, 25.6.1999, s. 6.

⁴ EGT C 344, 1.12.2000, s. 1.

regler, inte endast uppfyllt plikten att genomföra WIPO-fördragen utan även gett den egna industrin för nyskapande, ny teknik och digitala medier den nödvändiga rättsliga säkerhet och därmed den ekonomiska stabilitet som just nu gynnar operatörerna på andra sidan Atlanten, men missgynnar de europeiska aktörerna.

6. Den ökade och snabbare spridningen och åtkomsten av innehåll genom den nya digitala tekniken skapar intrycket att avstånden mellan människorna och de svårigheter avstånden innebär avskaffats i det som Marshall McLuhan benämnt "det globala samhället". En av informationssamhällets främsta teoretiker, Nicholas Negroponte, har mycket klarsynt analyserat det globala samhällets effekter, som i vårt fall kan sammanfattas så här:
1) Lokala kulturer får möjlighet att uppstå tack vare digital informationsteknik baserad på interaktivitet (varje informationsanvändare blir även informationsspridare). 2) Att kontrollera informationen i en digital och interaktiv miljö blir mycket svårare, eftersom det inte finns några strikta uppdelningar mellan vem som ger information och vem som använder den, som det fanns på den analoga televisionens tid. Detta innebär en förändrad syn på reglerarens roll, eftersom det inte längre finns tid för centralstyrda planeringsingripanden som det gjorde då informationen spreds med hjälp av analog teknik. Direktivet måste ta hänsyn till dessa principer. 3) Kontrollsvårigheten är inte begränsad till det politiska planet utan återspeglas även på ekonomisk nivå: de stora bolag som idag kontrollerar den största delen av den globala ekonomin kommer inte längre att vara ensamma om att ha en multinationell dimension, eftersom många små företag med kanske endast två eller tre anställda kan nå en världsmarknad genom Internet. Det var inte möjligt tidigare.

Man måste dessutom tänka på att informationssamhället under de senaste tre åren utvecklats mot allt mer avancerade lösningar som var svåra att föreställa sig 1997, det år då kommissionens förslag till direktiv utarbetades. Möjligheten att få tillgång till innehåll på digitala plattformar med stor spridning (WAP, digitala frekvenser) har ökat, liksom även den genomsnittlige användarens möjlighet att förfoga över allt snabbare och billigare system för tillgång till näten (ADSL, CTV). Forskningen har utarbetat nya lösningar som skall tillämpas på storkonsumtionselektroniken i syfte att göra användningen av den digitala tekniken säkrare ur upphovsrättslig synvinkel. Det finns redan - om än bara på experimentnivå - system för att förhindra användning av olagligt kopierat DVD-innehåll, eller för att begränsa användningen av audio- eller videofiler som olagligt hämtats från nätet. Den tekniska utvecklingen har även inneburit ändrade sociala och yrkesmässiga vanor, eftersom kommunikationen ständigt blir snabbare och effektivare, tack vare e-post, World Wide Web eller digital mobiltelefoni, som gör användarna lätta att nå var och när som helst. Därför har innehållet blivit lättåtkomligare och det förs snabbare vidare. Det är alltså önskvärt att direktivet godkänns så snabbt som möjligt, så att det inte blir föråldrat i förtid.

7. De viktigaste bestämmelserna i direktivet omfattar rätten till mångfaldigande (artikel 2), rätten till överföring av verk till allmänheten och rätten att göra andra alster tillgängliga för allmänheten (artikel 3), spridningsrätt (artikel 4), undantag och inskränkningar (artikel 5), mångfaldigande för privat bruk (artikel 5.2 b), förpliktelser i fråga om tekniska åtgärder (artikel 6) och förpliktelser i fråga om information om rättighetsförvaltning (artikel 7).
8. Vad gäller rätten till mångfaldigande ges en juridisk ram för såväl upphovsmännen som

för rättsinnehavarna, det vill säga utövande konstnärer, fonogramproducenter, radiosändningsföretag. Även elektronikindustrin, konsumenterna, den akademiska världen, funktionshindrade m.fl. omfattas.

9. I fråga om rätten till överföring av verk är rådets text bra och välbalanserad. Upphovsmännen, liksom de utövande konstnärerna, fonogramproducenterna, de som producerar audiovisuella verk samt radio- och televisionsföretagen ges ensamrätt att förbjuda eller tillåta överföring av verken till allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.
10. I artikel 4 har rådet formulerat bestämmelser för spridningsrätten så att den garanteras inom unionens länder. Skäl 28 har i den gemensamma ståndpunkten omformulerats så att man klargör relationerna mellan bestämmelserna i det här direktivet och bestämmelserna i rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området ¹.
11. I den gemensamma ståndpunkten har antalet undantag ökats från åtta i kommissionens ursprungliga förslag, inklusive den tekniska kopian, till tjugo. De många undantagen föranleder viss förvåning, eftersom direktivets syfte förutom att skapa en rättslig ram är att harmonisera bestämmelserna om upphovsrätt och närstående rättigheter. Förtydligas bör att förteckningen över undantag är definitiv, och att medlemsstaterna får välja om de vill tillämpa undantagen eller inte. Detta har kritiserats av dem som hellre sett en förteckning med obligatoriska undantag mot bakgrund av direktivets syfte att harmonisera bestämmelserna. Det är sant att en lista med obligatoriska undantag skulle hindra olikheter i lagstiftningen och främja en högre grad av harmonisering på EU-nivå. Men just i detta ämne finns redan stora skillnader i lagstiftningen (till exempel den avgift för privatkopiering som finns i många europeiska länder, men som över huvud taget inte existerar i Förenade kungariket) som endast kan motiveras med att varje medlemsstats kulturella seder och rättstraditioner måste respekteras. För att inskränkningarna i artikel 5.3 skall kunna godtas bör de därför förbli frivilliga. Det är en nödvändig kompromiss mellan harmoniseringsbehovet och respekten för varje medlemsstats rättsliga och kulturella traditioner. Harmoniseringsprincipen, som innebär att man skall eftersträva enhetlighet mellan gemenskapens sekundärrätt och den nationella rätten, för att skapa en fungerande inre marknad (se skäl 32), finner här sin tillämpning. Ändå ger bestämmelserna inte någon möjlighet för medlemsstaterna att utöver de undantag som uttryckligen tas upp i förteckningen införa nya undantag för att minska rättslig inkonsekvens eller konstigheter i lagstiftningen (artikel 5.3 n). Förteckningen över undantag är i stort godtagbar. En ändring föreslås dock av artikel 5.3 j om användning i syfte att annonsera en offentlig utställning eller försäljning av konstnärliga verk. Här är det klokt att tydligt klargöra att varje form av kommersiell användning av verk som mångfaldigats i informationsmaterial, som till exempel broschyrer, är utesluten.
12. Gällande privat kopiering sammanfattar den nuvarande formuleringen väl andemeningen i det undantag som anges i artikel 5.2.b, nämligen att mångfaldigande är tillåtet endast för en fysisk persons privata bruk och i icke-kommersiellt syfte. Det skulle kunna vara bra att

¹ EGT L 346, 27.11.1992, s. 61.

förtydliga att varken något direkt eller indirekt kommersiellt värde får finnas, så att man undviker osäkerhet om vad som gäller.

13. Formuleringen i artikel 6.4 tycks inte särskilt klar utan orsakar snarare osäkerhet och förvirring. Om man helt skall förstå bestämmelserna i denna artikel bör man samtidigt läsa artikel 3.2 och skäl 25, där det förklaras vad som menas med rätten att göra verk ”tillgängliga för allmänheten genom interaktiva tillhandahållanden på beställning”. Det är inte klart om denna bestämmelse endast gäller för beställtjänster eller för alla online-tjänster. Om man vill undvika all tvetydighet skulle man i ett nytt skäl i direktivet tydligare kunna förklara syftet med fjärde stycket i artikel 6.4, nämligen att möjliggöra utveckling av sådana online-tjänster och förbindelsemodeller som är begränsade till de interaktiva beställtjänsterna, för vilka bestämmelserna i första och andra stycket i artikel 6.4 inte gäller.
14. Informationssamhället är ett samhälle i ständig utveckling, där ingen ännu kan veta vad framtiden för med sig. För att göra det möjligt att anpassa bestämmelserna efter den oundvikliga tekniska utvecklingen är det viktigt att man minskar perioden för när direktivet måste börja tillämpas från två år till ett och ett halvt år, enligt samma regler som för direktivet om elektronisk handel. Att göra en översyn av bestämmelserna efter två år blir särskilt viktigt om man vill kunna dra nytta av de erfarenheter som görs av tillämpningen och göra eventuella ändringar i lagtexten.
15. Direktivet om upphovsrätt behandlar en särskild sorts varor, nämligen sådana som tillhör den intellektuella äganderätten och som sprids via det ”virtuella” systemet Internet. Att ämnet är så speciellt gör det ännu viktigare att genom direktivet skapa juridisk trygghet som kan skydda verken på nätet och tillåta en säker utveckling av dem. Det är önskvärt att godkännandet av detta direktiv om upphovsrätt och närstående rättigheter kan ske så snart som möjligt, eftersom det även skulle göra det möjligt för Europeiska unionen att ratificera WIPO-fördragen.